

Copyright foto

Drie gebruikers van Pro Dromi aan het woord

'Duur, maar goed voor zeug en biggen'

In 2010 ontwierpen veertien zeugenhouders uit het kennisnetwerk 'Wat liggen ze er mooi bij' het kraamhokstelsel Pro Dromi. Drie gebruikers delen hun ervaringen met Pig Business. Wat opvalt, is dat de zeugen vlotter lijken af te biggen en gemakkelijker meer melk produceren. Kort opsluiten van de zeug kan helpen om de eerste kwetsbare dagen goed door te komen. Het enige nadeel: de meerkosten van het systeem.

Varkenshouderij Eeltink, een gesloten bedrijf met 460 zeugen in Ambt Delden (OV), heeft sinds anderhalf jaar een proefopstelling met zes Pro Dromi 2.0 kraamhokken in gebruik. „Wat mij het meeste opvalt, is dat de zeugen rustiger zijn, omdat ze vrij kunnen rondlopen”, zegt medewerker Bart Jannink (26).

„Ze nemen meer voer op, ze zijn fitter en produceren ook meer melk. De biggen trekken er ook meer melk uit; ik schat dat ik ze een halve kilo zwaarder speen.” De conditie van de zeugen in de Pro Dromi-hokken is vergelijkbaar met die van de andere zeugen, oordeelt hij.

„Verder gaat het afbiggen ook vlotter. Daar staat tegenover dat de uitval wel iets hoger is. Ik heb er geen precieze cijfers van, omdat deze zeugen met de rest meedraaien, maar ik denk een halve big meer. Maar je kunt een rotzak treffen die er in één keer tien doodligt, dat is wel eens voorgekomen.” De meeste uitval komt voor in de eerste vier dagen. „Je kunt ervoor kiezen om ze dan vast te zetten, maar wij houden ze in principe los”, zegt Jannink.

Gebruik jute zakken

De zeugen hebben ook de beschikking over een koelplaat. Die is echter niet aangesloten, vertelt Jannink. „Ze liggen er wel tegenaan, maar we houden de temperatuur in die afdeling gewoon wat lager, ongeveer 20, 22 graden. In de biggencabine is het wel 30 graden.”

De jute zakken als nestmateriaal horen ook bij het Pro Dromi-systeem. Op het bedrijf van Eeltink worden ze in alle kraamhokken toegepast. Jannink: „We zien gewoon dat het in een behoefte voorziet. Maar in de Pro Dromi-hokken moet je wel opletten dat je ze snel weghaalt zodra de biggen er zijn, en zorgen dat de biggen het nesthok gaan gebruiken. Anders loop je de kans dat de zeug zo'n zak met big en al onder zich trekt.”

Al met al denkt Jannink dat de voordelen

Bart Jannink, medewerker varkenshouderij Eeltink

‘Meerkosten worden nog niet door markt betaald’

(Vlotter afbiggen, fitte zeugen, zwaardere biggen) en de nadelen (meer arbeid, meer uitval) bedrijfseconomisch ongeveer tegen elkaar wegvallen. „Maar de bouwkosten per hok zijn wel 900 euro hoger, omgerekend 3 euro per big. Voorlopig zijn er nog geen concepten waarin die meerkosten worden betaald.”

Proef voor meer grip

Varkenshouderij Eeltink is wel van plan een nieuwe Pro Dromi-zeugenstal te bouwen. Enerzijds omdat het bedrijf erop anticipeert dat het loslopen van kraamzeugen in de toekomst wel eens verplicht kan worden, anderzijds omdat het systeem ook zeker aanspreekt. „Zeugen moeten steeds meer biggen grootbrengen, gemiddeld 29,5 levendgeboren biggen per zeug per jaar. De gemiddelde toomgrootte is 14 levendgeboren biggen. Ze lopen de hele periode los, en in de vier weken waarin ze

het hardst moeten werken, zouden ze vast moeten. Dat klopt niet helemaal”, meent Jannink. „Maar goed, dan moet het technisch en economisch natuurlijk wel draaien. We hopen nog steeds dat de meerkosten uiteindelijk door de markt kunnen worden opgebracht.” Met het oog op de nieuwbouwplannen is er de achterliggende periode op het bedrijf geëxperimenteerd met een stuk dichte betonnen vloer en stalen roosters, voor meer grip. „Maar daar zijn we weer van teruggekomen. Het is toch te koud en te ruw. Nu gebruiken we weer kunststof roosters met een klein deel gietijzeren rooster bij de voerbak, voor het geval dat we de zeug eventueel toch vier dagen vastzetten. Dat is dan koeler. Maar we moeten nog bekijken of dat het waard is, voor die vier dagen. Vereijken Hooijer heeft ook een nieuw kunststof rooster gemaakt dat iets ruwer is. Dat gaan we nu proberen.” ▶

Gerbert Oosterlaken, varkenshouder in Beers

‘Voor veiligheid uitgebreid met opklapbare zeugenbox’

Een snellere partus en meer zoogbeurten. Dat zijn volgens de Brabantse vermeerderaar Gerbert Oosterlaken de grootste voordelen van het Pro Dromi-concept. Hij heeft het systeem zelf nog uitgebreid met een opklapbare zeugenbox, om de zeugen direct na het werpen even vast te kunnen zetten.

Oosterlaken runt in Beers (NB) een bedrijf met 600 zeugen in een vierwekensysteem, die gemiddeld 29,5 gespeende biggen per zeug per jaar leveren. De gemiddelde toomgrootte is 14,5 levendgeboren biggen. Toen hij een nieuwe stal wilde bouwen, stond de keuze voor kraamopfokhokken al vast. Het Pro Dromi-systeem paste daar in principe goed bij, maar de vermeerderaar had zijn twijfels over het controleren van loslopende zeugen. „Wij hadden vrij felle zeugen, Topigs 20. Als die net hebben geworpen, zijn ze

heel beschermend naar de biggen. Ik wilde wel de veiligheid van mijn medewerkers kunnen garanderen.”

Even kort opsluiten

Daarom liet Oosterlaken in alle 120 Pro Dromi-kraamhokken een opklapbare zeugenbox monteren. De zeugen liggen met de kop naar de controlegang; daar zit ook het scharnierpunt van de box. Normaal staat de box recht omhoog. De zeugen werpen los. Zodra de zeug heeft gebigd, wordt de box eroverheen gezet. „Het ding is zwaar en het vergt wat handigheid, maar het is door één man te bedienen.”

De eerste drie dagen blijft de zeug onder de box liggen. „Dan kun je er steeds goed bij om de nageboorte en de uiers te controleren.” De biggen worden – zodra ze de eerste biest hebben gedronken - ook even kort opgesloten in het biggenest, om dat goed

te leren kennen. Een half uurtje is genoeg. Na het biggen behandelen op dag 3 kan de zeug weer los.

In mei 2013 bigden de eerste zeugen af in de nieuwe stal. De Brabantse vermeerderaar heeft sindsdien ervaren dat het ‘los’ werpen van de zeugen heel vlot gaat. „Gemiddeld duurt de partus hier twee en half uur. Naar mijn inschatting is dat wel een uur sneller dan normaal.” Het grote voordeel van vlot afbiggen is dat alle biggen dan ruim voldoende biest van goede kwaliteit kunnen opnemen, wat goed is voor de weerstand. „Als een zeug zes of zeven uur aan het werpen is, neemt de biestkwaliteit af en krijgen de laatste biggen minder biest en van slechtere kwaliteit.” Dat vlotte afbiggen noemt hij om die reden het grootste voordeel van Pro Dromi-hokken.

Geen biggenkorrels

Tevens ervaart de zeughouder dat de loslopende zeugen meer zoogbeurten geven per etmaal, zeker naar het einde van de zoogperiode toe. „In conventionele systemen zogen de biggen ongeveer 17 keer per dag; bij ons is dat ongeveer 25 keer. Dat is meer dan eens per uur”, zegt hij enthousiast. Iets anders wat hij zelf heeft uitgedacht, is het voeren van zeugenkorrels los op de vloer van het kraamhok (Oosterlaken heeft 60 procent dichte vloer). „Omdat de biggen vanaf dag één hun moeder korrels van de vloer zien eten, nemen ze dat gedrag snel over. Binnen een dag of vijf nemen ze zelf ook zo’n korrel in de bek. Wij verstrekken geen biggenkorrels meer, maar meteen al vanaf dag 10 speenvoer, ook los op de grond.” De uitval tot spenen ligt tussen de 12 en 14 procent. Oosterlaken vermoedt dat het voerverbruik van de zeugen bij Pro Dromi gunstiger is. „Harde cijfers heb ik niet, maar ik zie een lager voerverbruik en toch goede biggen en weinig tot geen conditieverlies bij de zeugen. Het moet nog worden onderzocht, maar ik denk dat er nog meer potentie in het Pro Dromi-systeem zit dan we nu weten.” Als enig nadeel noemt hij dat de Pro Dromi-box duur is. Maar dankzij de opklapbare zeugenbox heeft Oosterlaken nog de optie om terug te keren naar conventionele kraamopfokhokken.

In het studenten-leerbedrijf van de CAH in Dronten zijn vorig jaar twee Pro Dromi-kraamhokken geïnstalleerd. Dit om de studenten voor te bereiden op de toekomstige praktijk. Na enige aanpassingen kan het systeem zich technisch meten met de reguliere stallen, stelt studentenbegeleider Adri Pasman.

Het leerbedrijf aan de Wisentweg in Dronten heeft 40 Topigs 20-zeugen. Het bedrijf wordt volledig gerund door studenten; Pasman (50) coacht hen vanaf de zijlijn.

Van de 12 kraamhokken zijn er in februari 2013 vier ingeruild voor twee Pro Dromi 2.0-hokken. „We hebben er nu zeven keer twee worpen in gehad. In het begin hadden we wel wat meer doodliggers”, blikt Pasman terug. „Daarom zijn we de zeugen vanaf de eerste voerbeurt na het werpen even gaan opsluiten, totdat de biggen het biggenest goed weten te vinden. De jutezakken met de geur van de zeug leggen we ook direct na het werpen in het nest. En de eerste dagen hangt er een biggenlamp in, ook omdat wij een biggencabine hebben met een ondoorzichtige klep. Anders is het te donker voor ze.”

Moedereigenschappen

„De ruimtetemperatuur houden de studenten bewust wat lager, iets boven de 20 graden. Dat is goed voor de zeug. Omdat het biggenest lekker warm is, stimuleert dat de biggen ook om er in te liggen. „Op deze manier gaat het nu aardig goed”, stelt Pasman. „Meestal kan de zeug rond de tweede dag al weer los. En dan steekt ze meteen de kop in het biggenest. We zien veel en goed contact met de biggen.” De zeug blijft zelfs tot aan het moment van spenen heel waakzaam, ervaart hij. Volgens hem komen de moedereigenschappen in Pro Dromi beter tot uiting.

De begeleider heeft ook het idee dat de biggen beter groeien, wellicht omdat ze de zeug kunnen zien vreten en daarvan leren. „We hebben het niet gemeten, maar gevoelsmatig worden ze wel iets zwaardere. We denken ook dat de zeugen tegen het einde van de zoogperiode meer melkbeurten geven.”

Qua technische resultaten kan het Pro Dromi-systeem zich wat hem betreft nu meten met die van de gangbare kraamstallen in het

Adri Pasman, studentenbegeleider CAH in Dronten

‘Dit moet in praktijk wel rendabel zijn’

studenten-leerbedrijf. De uitval tot spenen is naar schatting nu vergelijkbaar, al vindt hij het nog lastig om concrete cijfers te noemen. „Daarvoor hebben we nog wat weinig ervaring met Pro Dromi. En vergelijken is ook lastig, omdat dit een studentenbedrijf is. Vorig jaar hadden we wel 25 procent uitval, omdat we veel kleine biggen hadden; we hebben regelmatig tomen met 17 of 18 biggen. En op een klein aantal kraamzeugen is er weinig te wisselen. Maar afgelopen maand zaten we weer onder de 5 procent uitval.”

Happy zeugen

De studenten melden dat ze wel wat extra werk hebben met schoonmaken, en dat het lastig is om over de hekken te stappen. Er zijn geen ‘instapplekken’ voor het kraamhok. Pasman kijkt ook een beetje jaloers naar de nieuwe Nanny-hokken, met de afgeronde hoeken in het biggenest. „Die lijken een stuk

gemakkelijker om schoon te maken.” Alles tegen elkaar afwegende denkt de studentenbegeleider dat dit systeem voor een commercieel bedrijf wel uit moet kunnen. De voor- en nadelen heffen elkaar min of meer op. „Anders zouden er nu ook geen varkensbedrijven zijn die er in investeren. Het zou echter wel fijn zijn als de overheid bij een dergelijke investering de garantie kon geven dat deze kraamhokken de komende decennia toegestaan blijven.”

Over het geheel genomen is Pasman zeker positief. „Het oogt vriendelijker. Ik ben blij dat we alle eerstejaars, ook de studenten zonder agrarische achtergrond, dit systeem kunnen laten zien. Ik heb echt het gevoel dat de zeugen zich hier happy in voelen; ze liggen er met een smile in.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl